המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא סו.

ופלוגי הדיינין שבמקום פלוגי שכל חוב שיש לי אצל פלוני שאגבנו כ"ז שתרלה והדיינין חותמין עליו מלמטה או העדים והלכך משמכר שטרותיו לב"ד לגבותן ואיתו לא קבני לא קרינא ביה לא יגוס[ב] דדיינין קמגבו ליה והפקר ב"ד הפקר וה"מ כשיש לו קרקע לגוה דדמי כאילו יש למלוה משכון דנמשכון לא שייך לא יגוס (ג) שכל מה שיוכלו מכמיס לתקן כדי שלא יהו נראין עוקרין דבר מן התורה התקינו כן נראה הטעם בעיני. ומרבי זקני זצ"ל(ד) שמעתי דהיינו טעמא דסתם לוה אין רגילין להלוותו אא"כ יש לו קרקע להשתעבד למלוה ובמילתא דשכיחא תקינו רבנן אבל בשאין לו קרקע מילתא דלא שכיחא היא ולא תקינו רבנן פרחבות. ואתא רבי אליעזר למימר דאם יש לגוה כוורת דבורים כותבין פרחבות דסל"ל אע"ג דהרי היא כקרקע לשאר דברים לגבי הך תקנה לא משיבא קרקע דלא שמכא דעתיה דמלוה עילויה הואיל ויכולין לעלטלה קמ"ל: **ואינה מקבלת טומאה.** זו הכוורת במקומה דכיון דמחובלת היא לקרקע יצאה מתורת כלי וגם הדבש שבתוכה אינו מקבל טומאה דבטל לגבי כוורת. ודוקא במקומה אבל אם נטלה משם אז מקבל הדבש טומאה כמאן דאמר (ב) בפרק המוכר את הספינה דלא בעי מחשבה והלכך אצטריך הכא גבי טומאה למיתני במקומה וה"ה לכל הני מילי: **והרודה ממנה.** כשהיא במקומה דהיינו מקום גידולו של דבש מייב חטאת כתולש מן הקרקע. אלמא לר' אליעזר חקקו ולבסוף קבעו בקרקע משום לית ליה ובריתא דלעיל דלא כרבי אליעזר היא ומיהו הכי רבנן היא: **אינה בקרקע.** (ג) משום דמיבור בקרקע לא בטיל תורת כלי מינה ומקבלת טומאה במקומה וגם הדבש דלא בעי מחשבה כדתניא לקמן בהמוכר את הספינה (פ:): ה"ג **הא אמר רבי אליעזר מאי טעמא דר"ש.** דחשיב לכוורת דבורים כמחובר דבמיב ויבטול אותה ביערת הדבש ביהותנתן כתיב ובדבש במקום גידולו מיירי (ד) וקבי ליה יער והלכך חשיב ליה מחובר ואפי' אין הכוורת מחובלת ממש בקרקע אבל גבי ציור שחקקו ולבסוף קבעו מודי ר"ש דחשיב כלי ופסיל מקוה כדקתני בריתא ואמרי לא ידענן הי ניהו ר"ש דלית ליה הך בריתא: **דף של נחתומין.** נסר רחב לערוך עליו ולגלגל את הפת. ולי נראה הוא דף שקבוע בכותל ליתן עליו את הפת למכור כעין שעושין פלטרין שלנו בכותל בתיהן מבחוץ. ולקמן [ע"ב] מוקי כדף של מתכת דפשוטיהן טמאין: **רבי אליעזר מטהר.** דכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע: **וחכמים מטמאין.** דלא בטיל לגבי קרקע. ותיקון הדף שמחליקין אותו לכך הוא במקום חקיקת הציור דתיקון משוי לה גמר כלי לקבל טומאה. ומדלא קמפליג בין תקנו ולבסוף קבעו ובין קבעו ולבסוף תקנו אלמא לרבי אליעזר הכל טהור לא שנא חקקו ולבסוף קבעו לא שנא קבעו ולבסוף חקקו ולרבנן הכל טמא. אלמא הכיא בריתא דציור דלעיל דקמפליג בין קבעו ולבסוף חקקו ובין חקקו ולבסוף קבעו לא רבנן ולא רבי אליעזר דלא ר"ש אפי' חקקו ולבסוף קבעו היה לו להכשיר ואי רבנן אפילו קבעו ולבסוף חקקו נמי יפסול את המקוה: **לעולם רבי אליעזר.** סבירא ליה כבריתא דציור שחקקו ולבסוף קבעו אבל אם כלי הוא ולא בטיל לגבי קרקע ופסיל את המקוה והכא גבי דף היינו טעמא דר' אליעזר דמטהר ליה אפילו בחקקו ולבסוף קבעו דשאני פשוטי כלי עץ כגון האי דף דאפי' קודם שקבעו אין לו טומאה אלא מדרבנן והלכך בקבעו מיקל ר' אליעזר אבל לעיל גבי ציור שאים שחוצים פוסלין את המקוה מן התורה כדתניא בת"כ(ה) יכול מילא מים על כתפו ועשה מקוה בתחלה יהא טהור מ"ל מעין [ויקרא יא] מה מעין בידי שמים אף מקוה בידי שמים הבא המשוה קביעותו בקרקע לא בטיל מניה תורת כלי דמעיקרא ומיהו לא אשכחן טומאה לפשוטי כלי עץ אפי' מדרבנן חוץ מאותן הראוין למדרש ולכתבן בפס' גדה (דף מט.) כל המיטמא מדרש מיטמא טומא מת ובמקבלת נמי מוקמינן לה בדף של מתכת: ומתמה גמ' **מכלל דשאיבה דאורייתא.** דמדקא משני הכי שמעינן דבריתא דלעיל בפסול שאיבה דאורייתא מיירי והלא מדרבנן הוא כדאמרי' במסכת יבמות (דף פכ:) אאם היה מקוה מ' אאה ונתן אאה שאובין ובטל אאה כשר עד כמה רבי יוחנן אמר עד רובו והיינו טעמא דמדאורייתא הוא דבעינן מקוה ממים מכונסין לכתחלה בלא שאיבה דאיתקש למעין כדפרישית לעיל ואפילו נפלו בתר הכי שאובין בטלו ברובא ת"ק קמא קמא בטיל ולעיל נמי גבי ציור המקוה היה עשוי כבר כהוגן ואת"כ קבעו שם ציור כדקתני פוסל את המקוה מכלל דהיה שם מקוה מעיקרא הלכך פסולא מדרבנן הוא: (ו) **ועוד.** אפילו אם תמלא לומר דאחמירו ביה רבנן כשל תורה הכא גבי דף נמי בדאורייתא מיירי דבדף של מתכת מיירי דטומאתו מן התורה דבשלמא עץ אתקש לשק [דכתיב] כלי עץ או בגד או עור או שק (ויקרא יא) מה שק מיטלטל אלא וריקן אף כלי עץ כו' אבל כלי מתכת בפרשת מדין הוא [דכתיב] (במדבר לא) אך את הזהב וגו' ולא אתקש לשק. ואמרי דלא כרבי אליעזר היא דהיא דציור אליעזר לא קמפליג מידי בין (ז) מתקנו מעיקרא לחקקו ולבסוף קבעו: **האמר רבי יוסי כרבי חנינא כו'.** משום דפשוטי כלי עץ לית להו טומאה כלל הלכך אוקמה בדף של מתכת: אלא

[ומקבלת(א) **טומאה במקומה].** ולא"ת מה טעם נקט גבי טומאה במקומה דאין חילוק בין במקומה בין שלא במקומה דהא נמי מחובלת היא ואומר ר"ת דשלא במקומה מקבלת טומאה כיון דמטלטלין אותה ממקום למקום ודמי לשאר כלים שבכית וגזרו בה רבנן טומאה דלמא אתי לאיחלופי: **ושאני** פשוטי כלי עץ דרבנן. ולא"ת דבהך דחזו למדרסות איכא טומאה דאורייתא דכל המטמא מדרס מטמא טמא מת ק"ו מפסין קטנים כדאמרינן בפרק כיצד הרגל (ב"ק דף כה:) ובפרק על אלו מומין (בכורות דף לח.) נמי פריך ואין לו תוך בכלי שטף מדאורייתא כר קנולי טומאה הוא והא דומיא דשק בעינן ומשני בהכך דחזו למדרס ואי בשאר פשוטי כלי עץ דלא חזו למדרס הנהו אפי' מדרבנן לא מקבלי טומאה כדמוכח בריש חולין (דף ג. ופס ד"ה כגון) דאמר הכל שוחטין ואפי' טמא במוקדשין האי טמא דאיטמי במאי כו' ומשני כגון שבדק קרומית של קנה ושחט בה ואי מקבלי טומאה מדרבנן מאי משני וא"ת התם בדלא עבדה כעין כלי דעל כרחך אייר בדעבדה כעין כלי דקדסיס טעונים שחיטה בכלי כדאמרי' בהתודה (מנחות דף פב:) מוקמי לה המאכלת ועוד תנן במסכת כלים (פ"ב מ"ח) ומייתי לה בפ"ק דשבת (דף טז. ופס) כלי עץ (ה) וכלי עצם וכלי זכוכית פשוטיהם טהורים ומקבליהם טמאים ועל כרחך טהורים אפילו מדרבנן דכלי זכוכית אפילו מקבליהם ליכא טומאה אלא מדרבנן כדאמרינן במסכת שבת (שם) ופירש רביו שמואל דודאי אין להם טומאה אפילו מדרבנן ומסקנא לא קיימא הכי אלא מוקי לה בדף של מתכת ויש מפרשים בדף של נחתומין אע"פ שהוא פשוטי כלי עץ מקבל טומאה מדרבנן כיון שהוא משמש אדם ואת משמשי אדם דדרים בת"כ בפרשת ויהי כיום השמיני כלי (ו) יכול אפילו הסולם והקולב כו' ת"ל כלי עץ ולא כל כלי עץ יכול שאני מוציא את השולחן ואת הטבלא ואת הדולבקי ת"ל כל כלי עץ ריבה ומה ראית לרבות את אלו כו' ת"ל שק מה שק שהוא משמש אדם ואת משמשי אדם אף אני ארבה את השולחן כו' ועל כרחך כשאין ראוין למדרס אלא נקט מטה כסא וספסל והוה ליה לרבויינהו מקראי דמשכב ומושב ובאין להם בית קבול (ו) מיירי אלא קאמר מה שק מיטלטל אלא וריקם אלמא מקבלי טומאה ואע"ג דמפיק להו מקרא לא הוי אלא אמאכלת כמו כמה דרשות דת"כ ובספרי אלא הוי אלא אמאכלת וכן משמע בפרק שתי הלחם (מנחות דף לו:) אא"ל יזמן לדברי האומר מסגרתו למטה היתה פירוש למטה ברגלי השולחן ולא בשולחן עצלא המתהפכת טמאה פירוש דדרשינן השולחן הטהור מכלל שהוא טמא לדברי האומר מסגרתו למעלה היתה עצלא המתהפכת מיבעי להא דשולחן של מקדש מקבל טומאה לפי שהיה לו בית קבול אבל עצלא המתהפכת שאין לה בית קבול מיבעי ואי דרשה גמורה היא (ח) דת"כ אמאי מיבעי מיפוק ליה מקרא דהתם אלא ודאי אמאכלת היא ועצלא המתהפכת מספקא ליה אי מקבלא טומאה מדאורייתא כדפירש הקונט' התם משום דעדיפא משאר פשוטי כלי עץ לפי שראוי להשתמש בה משני לדדין ולמאן דאמר למטה היתה טמא מדכתיב הטהור:

מבלל דשאיבה דאורייתא. דשב"ם ור"ת מפרשי דכולו שאוב הוי דאורייתא ומביאים ראיה מדתניא בת"כ בפרשת ויהי כיום השמיני מקוה מים יהיה טהור יכול מילא בכתפו ועשה מקוה בתחלה יהא

ואינה מקבלת טומאה במקומה (א)**והרודה ממנה בשבת חייב חטאת וחכמים אומרים אינה בקרקע ואין כותבין עליה פרוזבול ומקבלת טומאה במקומה והרודה ממנה בשבת פטור התם כדאמר ר' אלעזר טעמא** (ב)**דאמר ר' אלעזר מ"ט דר' אליעזר דכתיב** (ג)**ויטבול אותה ביערת הדבש מה יער התולש ממנו בשבת חייב חטאת אף דבש הרודה ממנו בשבת חייב חטאת אלא ר"א דדף דתנן** (ד)**דף של נחתומין שקבעו בכותל ר"א מטהר** (ה)**וחכמים מטמאין מני אי רבי אליעזר אפי' חקקו ולבסוף קבעו אי רבנן אפילו קבעו ולבסוף חקקו נמי לעולם רבי אליעזר היא ושאני פשוטי כלי עץ דטומאה דרבנן מכלל דשאיבה דאורייתא והא**

מסורת הש"ס

(א) שבת לה. לקמן פ: ע"ש. (ב) כלים פט"ו מ"ב, (ג) [דברים טו:], (ד) [כ"י ניסין ל. ד"ה אלא על הקרקע], (ה) [שמיני פרשה טו], (ו) [מכאן שייך לע"ב], (ז) [נ"ל קבעו], (ח) נ"ל ואינה מקבלת. יעב"ץ ועי' קונן שיעורים אות רפה.

תורה אור השלם

(ו) וְזוֹנְתָן לֹא שָׁמַע בְּהַשְׁבִּיעַ אָבִיו אֶת הָעָם וַיִּשְׁלַח אֶת קְצָה הַמַּטֶּה אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַיִּטְבֹּל אוֹתָהּ בְּיַעֲרַת הַדְּבָשׁ וַיָּשֶׁב יָדוֹ אֶל פִּיו וַתֻּאַרְנָה עֵינָיו: שמואל א יד כז

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה (דף הקודם) הרי היא כקרקע וכו' לא שייך לא יגוס דכבורי ועומד הוא שכל מה שיוכלו: (ב) ד"ה ואינה וכו' בפרק המוכר. ג"כ בדף פ ע"ב: (ג) ד"ה אינה בקרקע דמשום: (ד) ד"ה ה"נ וכו' מ"מ וקא קרי ליה: (ה) תוס' ד"ה ושאני וכו' כלי עץ וכלי עור וכלי עצם: (ו) **באא"ר** כיום השמיני כלי עץ יכול וכו' ת"ל מכל כלי עץ: (ז) **באא"ר** ומכאן להם בית קיבול נמי מיירי וכו' דא"ר יוחנן: (ח) **באא"ר** דרשה גמורה היא ההיא דתורת כהנים אמאי קבעי:

עין משפט נר מצוה

לד א מ"י פכ"ח מהל' שבת הלי ו סמג לאין פה טוש"ע א"ח סי' שכא סעיף יג:
לה ב מ"י פי"ח מהל' כלים הלכה כד:

רבינו גרשום

ואינה מקבלת טומאה במקומה. דלאו כלי הוא דכקרקע דמי: חייב חטאת. משום דתולש דבר המחובר: וחכמים אומרי' אינה כקרקע וכו'. והשתא משמע דלא ר' אליעזר היא דהא בריתא קתני בבי ציעור חקקו ולבסוף קבעו אלא ר' אליעזר פוסל את המקוה דלא כקרקע דמי. ולא רבנן היא דאמרי אינה כקרקע ובריתא קתני קבעו ולבסוף חקקו אינו פוסל את המקוה אלמא (דלאו) דכקרקע דמי: התם טעם דר' אליעזר: דחשיב ליה כקרקע משום דבחר' וישבול אותה ביערת הדבש. מה ענין הטבלה אצל יער אלא מה יער כו'. אבל לענין ציעור כבריתא ס"ל. ורבנן לית להו האי דרשה דר' אליעזר להכי קסברי דכל שעה אינה כקרקע אבל בציעור כבריתא סבירא להו: דף של נחתומים. נסר שסתקנין על גביו הלחם: ר' אליעזר מטהר. דלא קא מקבל טומאה הואיל דקבעה כקרקע דמי: מני. בבריתא דציעור: אי ר' אליעזר אפילו חקקו. לציעור ולבסוף קבעו לא ליפסל דכקרקע דמי כדקתני הכא דף של נחתומים אע"ג דחקנו קודם וקבעו בכותל ר' אליעזר מטהר דכותל כמחובר. ואי רבנן אפי' קבעו לציעור ולבסוף חקקו נמי לפסול דתורת כלי עליו דכי היכי דאמר הכא בין קבעו לדף בכותל ולבסוף חקנו בכותל עצמו ובין חקנו בחתלה ולבסוף קבעו כל שעה מטמא דלאו כבותל דמי הכי נמי אפי' קבעו ולבסוף חקקו ליפסל: לעולם ר' אליעזר ושאני פשוטי כלי עץ. דלית להו בית קבול כגון דף: דטומאה דרבנן. כלומר מדרבנן מקבלת טומאה ולא מדאורייתא ומשום הכי מטהר אפי' כי חקנו ולבסוף קבעו. אבל גבי מים שאובים דאורייתא ודאי פסול הוא. ומקשי' לר' אליעזר מכלל דשאובין דאורייתא. כלומר מים שאובין שפוסל את המקוה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com